

Кредит-Рейтинг

а/с 921, Київ, 01024, Україна
тел/факс: +380 (44) 490 2550, 490 2554
e-mail: office@credit-rating.com.ua
<http://www.credit-rating.com.ua>

Рейтинговий звіт CHER 009-008 - short

про оновлення кредитного рейтингу

Об'єкт рейтингування:	м. Черкаси
Тип рейтингу:	довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою
Рейтингова дія:	оновлення
Дата визначення:	21.06.2007 р.
Дата оновлення:	02.12.2010 р.
Рівень кредитного рейтингу:	uaBBB
Прогноз:	стабільний

Наданий у результаті рейтингового аналізу кредитний рейтинг визначено за Національною рейтинговою шкалою, на що вказують літери **ua** у позначці кредитного рейтингу. Національна рейтингова шкала дозволяє виміряти розподіл кредитного ризику в економіці України без урахування суверенного ризику та призначена для використання емітентами цінних паперів, позичальниками, фінансовими установами, посередниками та інвесторами на фінансовому ринку України.

Висновок рейтингового агентства щодо кредитного рейтингу міста Черкас

Кредитний рейтинг м. Черкас ґрунтується на результатах аналізу економічних та фінансових показників, даних щодо демографічної ситуації, стану ринку праці, інформації відносно боргових зобов'язань міста, наявної у розпорядженні комунальної власності та перспективних планах на майбутнє.

Кредитний рейтинг ґрунтується на інформації, наданій самим об'єктом рейтингової оцінки, а також на іншій інформації, що є у розпорядженні рейтингового агентства та вважається надійною.

Історія кредитного рейтингу

Дата	21.06.2007 р.	12.10.2007 р.	19.06.2008 р.	12.12.2008 р.	12.06.2009 р.	28.10.2009 р.	10.06.2010 р.	02.12.2010 р.
Рівень рейтингу	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB	uaBBB
Прогноз	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний	стабільний
Рейтингова дія	визначення	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження	підтвердження

Позичальник або окремий борговий інструмент з рейтингом uaBBB характеризується достатньою кредитоспроможністю порівняно з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень кредитоспроможності залежить від впливу несприятливих комерційних, фінансових та економічних умов.

Стабільний прогноз вказує на відсутність на поточний момент передумов для зміни рейтингу протягом року.

Рівень кредитного рейтингу міста Черкас підтримується:

- помірним рівнем бюджетної забезпеченості міста: розрахунковий обсяг доходів бюджету без урахування трансфертів на одного мешканця складає у I півріччі 2010 року 625,8 грн. (86,4% від середнього показника по країні);
- низьким рівнем прямого боргового навантаження на бюджет міста станом на 01.07.2010 р. та помірним рівнем його запланованого зростання у майбутньому: у разі випуску облігацій внутрішньої місцевої позики, пряме боргове навантаження складатиме 12,4% від запланованого на 2010 рік обсягу доходної частини міського бюджету без урахування трансфертів;
- перевищенням у I півріччі 2010 року окремих показників економічного розвитку міста в розрахунку на одного мешканця над відповідними середніми показниками по країні: обсягу реалізації промислової продукції – у 1,9 рази, обсягу зовнішньоторговельного обороту – на 8,6%, обсягу роздрібного товарообороту – на 67,4%.

Рівень кредитного рейтингу міста Черкас обмежується:

- низьким рівнем виконання уточненого плану за доходами бюджету у I півріччі 2010 року;
- збереженням залежності бюджету міста від дотації вирівнювання з Державного бюджету, співвідношення обсягу якої до доходної частини загального фонду бюджету міста без врахування трансфертів становило у I півріччі 2010 року 12,2% (2,8% у I півріччі 2009 року);
- нижчим за середній по країні рівнем середньомісячної заробітної плати та ростом заборгованості з її виплати протягом I півріччя 2010 року за залежності доходної частини бюджету міста від надходжень податку з доходів фізичних осіб (питома вага цього джерела в доходах загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів за результатами I півріччя 2010 року становить 70,2%);
- високим рівнем зношеності об'єктів інженерної, транспортної інфраструктури і житлового фонду міста, та необхідністю здійснення значних капітальних вкладень у їхнє відновлення.

Резюме

Цей аналітичний звіт розкриває основні зрушення, що відбувалися протягом I півріччя 2010 року в соціально-економічній та фінансовій сферах м. Черкас, та оцінку (через процедуру оновлення рейтингу) їхнього впливу на спроможність Черкаської міської ради виконувати свої боргові зобов'язання.

Соціальна сфера та економіка міста

Основні показники соціально-економічного розвитку міста протягом 2005-2009 рр. та I півріччя 2010 року наведено у таблиці.

Основні показники соціально-економічного розвитку м. Черкас¹

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	I півріччя 2010 року	Темп зростання, %
Чисельність населення, тис. осіб	293,0	291,9	290,9	289,4	288,5	287,9	99,8
Рівень зареєстрованого безробіття, %	2,1	2,0	1,5	2,4	3,2	2,0	62,5
Середньомісячна заробітна плата, грн.	810,8	1 052,0	1 321,8	1 748,2	1 773,0	2 006,0	101,4
Заборогованість за заробітною платою станом на кінець періоду, млн. грн.	5,6	6,3	5,6	15,0	14,7	15,8	107,2
Питома вага середньооблікової кількості працівників у загальній чисельності населення, %	31,5	32,5	32,7	32,9	31,0	30,1	97,0
Обсяг реалізації продукції промисловості, млн. грн. (у фактичних цінах)	3 303,5	5 378,8	7 984,3	12 617,9	8 684,4	4 910,5	89,5
Роздрібний товарооборот, млн. грн.	895,1	1 150,2	1 670,0	2 633,9	2 430,9	1 277,3	102,4
Інвестиції в основний капітал, млн. грн.	932,3	1 265,6	2 196,0	2 359,8	761,3	176,2	41,7
Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	38,9	41,3	106,0	122,5	159,9	153,3	95,9
Обсяги житлового будівництва, тис. кв. м	32,1	48,5	47,5	50,4	85,3	19,2	52,4
Зовнішньоторговельний товарооборот, млн. дол. США	512,3	697,7	900,5	1 493,0	564,8	332,1	140,5

Джерело: Виконавчий комітет Черкаської міської ради

Населення міста, трудові ресурси та ринок праці

Наявне населення м. Черкас протягом січня–червня 2010 року продовжило скорочуватись за рахунок від'ємного сальдо як природного так і механічного приросту населення. Станом на 01.07.2010 р. чисельність наявного населення міста склала 287,9 тис. осіб, що на 0,2% менше, порівняно з показником на початок року.

На ринку праці м. Черкас в I півріччі 2010 року спостерігалися негативні тенденції, що були сформовані у 2008-2009 рр. внаслідок світової фінансової кризи. В аналізованому періоді середньооблікова чисельність штатних працівників

¹ деякі кількісні дані, які аналізуються у звіті, наведені після відповідного округлення. У зв'язку з цим значення одних і тих же показників, які наводяться в звіті більше одного разу, можуть не збігатися, а підсумкові значення окремих показників можуть не відповідати арифметичній сумі їх складових.

зменшилась на 3,1% до 86,6 тис. осіб, крім того на підприємствах міста тривають випадки застосування адміністраціями підприємств і організацій міста вимушених адміністративних відпусток та скорочень робочого часу, що у поєднанні зі зростання обсягу заборгованості з виплати заробітної плати призводить до уповільнення темпів зростання фонду заробітної плати у місті.

У I півріччі 2010 року рівень середньомісячної заробітної плати м. Черкас збільшився на 13,1% і склав 2 006,0 грн., що було на 4,9% менше, ніж у середньому по країні. Зростання середньомісячної заробітної плати позитивно позначилось на купівельній спроможності громадян та сприяло покращенню динаміки обсягу роздрібного товарообороту у місті, який протягом аналізованого періоду зріс, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, на 2,4% до 1 277,3 млн. грн., та у розрахунку на одного мешканця майже на 67,4% перевищив відповідне значення по країні

Обсяг заборгованості з виплати заробітної плати у м. Черкаси протягом січня–червня 2010 року збільшився на 7,2% і станом на 01.07.2010 р. склав 15,8 млн. грн. Співвідношення обсягу заборгованості з обсягом середньомісячного загальноміського фонду заробітної плати за I півріччя 2010 року залишається на високому рівні – 9,1%.

Виробнича сфера та зовнішньоекономічна діяльність

Основними платниками податків в аналізованому періоді є підприємства промисловості, торгівлі та сфери державного управління, причому галузева структура надходжень до бюджету міста обов'язкових платежів є відносно стабільною. З огляду на те, що питома вага податків, які сплатили у I півріччі 2010 року 20 основних підприємств-платників до міського бюджету, становить 36,3% загального обсягу доходів бюджету міста без урахування трансфертів, а на найбільше підприємство платника податків припадає 9,5%, можна зробити висновок, що доходна база міського бюджету має помірний ступінь диверсифікації та залежить від стабільної діяльності ВАТ «Азот».

На відміну від ситуації в цілому по державі підприємства промисловості м. Черкас протягом аналізованого періоду зменшили обсяги реалізації промислової продукції на 10,5% (у фактичних цінах), порівняно з I півріччям 2009 року, до 4,9 млрд. грн. Порівняно з загальнодержавним показником, обсяг реалізації промислової продукції у розрахунку на одного мешканця міста, як і у попередні роки, перевищує середнє значення по країні в 1,9 рази та становить 17 056,4 грн.

Галузева структура реалізації промислової продукції у I півріччі 2010 року не зазнала значних змін і характеризувалась подальшим зростанням питомої ваги у структурі реалізації найбільших за обсягами реалізації галузей промисловості – «Хімічна промисловість» та «Виробництво електроенергії, газу та води». Крім того, провідні позиції у структурі реалізації промислової продукції міста за підсумками січня–червня 2010 року займали «Харчова промисловість» та «Машинобудування».

Обсяг зовнішньоторговельного товарообороту підприємств і організацій м. Черкас протягом I півріччя 2010 року зростав, як за рахунок експортної так і імпортової складових, чому зокрема сприяла зростання обсягів виробництва на ВАТ «Азот» та покращення попиту на внутрішньому та зовнішньому ринках. У цілому, порівняно з січнем–червнем 2009 року, обсяг зовнішньоторговельного товарообороту зріс у I півріччі 2010 року на 40,5%, та склав 332,1 млн. дол. США (на 8,6% більше за середній показник по країні у розрахунку на одного мешканця).

Інвестиційна активність та будівельна діяльність

Протягом I півріччя 2010 року спостерігалось скорочення інвестиційної активності у м. Черкасах яке пов'язане, у першу чергу, з подальшим скороченням обсягів кредитування економіки, що обмежує інвестиційну активність суб'єктів господарювання, та зменшенням централізованих капітальних вкладень з Державного бюджету. Зокрема відбулося скорочення обсягів інвестицій в основний капітал (на 58,3%), зменшення обсягів виконаних робіт будівельної діяльності (на 5,1%) та спостерігався відтік прямих іноземних інвестицій (на 4,1%).

У I півріччі 2010 року в економіку міста надійшло інвестицій в основний капітал міста у сумі 176,2 млн. грн., що, як і у попередньому році, у розрахунку на одного мешканця міста менше за середнє значення по країні майже у 2 рази. Основним джерелом інвестицій в основний капітал залишаються власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких протягом звітного періоду було освоєно 67,2% усього обсягу коштів та інші джерела фінансування (17,6%).

У I півріччі 2010 року для будівельної галузі м. Черкас залишаються актуальними питання дефіциту фінансових ресурсів, що призводить до згортання розробки нових проектів, уповільнення темпів будівництва на більшості будівельних майданчиків у місті та концентрації ресурсів на об'єктах які знаходяться на завершальній стадії будівництва. Протягом аналізованого періоду обсяг введеного в експлуатацію житла зменшився, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, на 47,6%. У розрахунку на 1 000 мешканців площа введеного в січні–червні 2010 року в експлуатацію 66,6 кв. м.

З початку процесу інвестування в економіку міста було залучено 153,3 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що за станом на 01.07.2010 р. у розрахунку на одного мешканця на 39,6% менше за середній показник по країні Основними країнами, з яких надійшли прямі іноземні інвестиції в економіку міста Черкаси станом на 01.07.2010 р., як і у попередні роки, залишаються: Сполученого Королівства, Кіпру, Німеччини, Сполучених Штатів Америки та Російської Федерації. При цьому в аналізованому періоді галузева структура іноземного капіталу не зазнала суттєвих змін. Значні обсяги іноземного капіталу припадають на підприємства промислового комплексу міста та компанії, що здійснюють операції з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та надають послуги підприємцям

Житлове та комунальне господарство міста

Основними проблемами, пов'язаними з функціонуванням житлово-комунального господарства м. Черкас, є: зношеність інженерних мереж міста та необхідність забезпечення беззбиткового функціонування підприємств, що забезпечують життєдіяльність міста шляхом впровадження тарифів, які на 100% відшкодовуватимуть витрати з надання житлово-комунальних послуг. За підсумками січня–червня 2010 року рівень покриття тарифами собівартості надання послуг склав від 67,7% (водопостачання) до 100,0% (водовідведення). Упродовж I півріччя 2010 року з бюджету міста не здійснювалось відшкодування підприємствам житлово-комунального господарства на покриття різниці в тарифах на надані послуги та їх фактичною собівартістю.

Прострочена заборгованість населення за житлово-комунальні послуги протягом I півріччя 2010 року продовжила зростати та досягла 31,4 млн. грн. У розрахунку на одного мешканця м. Черкас обсяг простроченої заборгованості за отримані послуги, яка обліковувалась житлово-комунальними підприємствами станом на 01.07.2010 р., перебував на помірному рівні і становив 109,1 грн. на 1 особу.

Протягом I півріччя 2010 року місто не здійснювало капітальних видатків на оновлення міського комунального електротранспорту. У той же час сфера міського комунального електротранспорту потребує значних капіталовкладень у розвиток та оновлення рухомого складу.

Земельні ресурси та комунальна власність

Черкаська міська рада від імені та в інтересах територіальної громади відповідно до чинного законодавства наділена повноваженнями щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності. Продаж земельних ділянок та об'єктів комунальної власності залишається основним джерелом отримання коштів на фінансування капітальних видатків бюджету міста Черкаси. За результатами I півріччя 2010 року питома вага надходжень від операцій з комунальним майном (продаж, оренда, користування) у структурі доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів становила 18,6% (17,6% у січні–червні 2009 року).

Протягом звітної періоду від продажу майна комунальної власності та відчуження земельних ділянок до бюджету м. Черкас надійшли кошти у сумі 10,2 млн. грн., що на 8,9% перевищує фактичний показник січня–червня 2009 року. У той же час повільне відновлення ділової активності у місті у I півріччі 2010 року призвело до низького рівня виконання річного плану за надходженнями до бюджету розвитку – 14,5% уточненого річного планового показника.

Обсяги надходжень від оренди землі, яка перебуває у розпорядженні територіальної громади м. Черкас зберігають тенденцію до збільшення. Значною мірою цьому сприяє робота міської ради у напрямку покращення управління наявним майном та введення в дію нової нормативно-грошової оцінки землі.

Водночас у звітному періоді обсяг надходжень плати за оренду комунального майна зменшився на 19,0%, внаслідок приватизації об'єктів комунальної власності та відмови орендарів від подальшої оренди комунального майна.

Бюджет міста

Для повного та всебічного вивчення показників бюджет міста Черкас було представлено у форматі бюджетного балансу.

Бюджет м. Черкас протягом 2008-2009 рр. та I півріччя 2010 року у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	Загаль- ний фонд	Спеціаль- ний фонд	2008 рік	Загаль- ний фонд	Спеціаль- ний фонд	2009 рік	Загаль- ний фонд	Спеціаль- ний фонд	I півріччя 2010 року
Податкові надходження	352 169,2	7 962,0	360 131,2	335 729,3	7 626,5	343 355,8	171 070,9	3 749,3	174 820,1
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	19 967,6	32 486,2	52 453,7	22 532,2	30 613,4	53 145,7	8 562,0	16 449,5	25 011,5
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	133 570,4	58 929,2	192 499,6	156 768,7	54 258,7	211 027,5	91 213,4	13 238,2	104 451,6
Операційні надходження всього	505 707,1	99 377,4	605 084,5	515 030,3	92 498,7	607 529,0	270 846,2	33 437,0	304 283,2
Поточні видатки	338 952,6	31 611,0	370 563,6	369 460,3	32 846,7	402 307,0	217 966,2	17 611,7	235 577,9
Субсидії та поточні трансферти	151 295,5	60 135,6	211 431,1	141 398,7	56 662,8	198 061,6	82 412,3	13 304,0	95 716,3
Операційні видатки всього	490 248,1	91 746,6	581 994,7	510 859,0	89 509,6	600 368,6	300 378,5	30 915,7	331 294,2
Операційний баланс	15 459,0	7 630,8	23 089,8	4 171,3	2 989,1	7 160,4	-29 532,2	2 521,3	-27 011,0
Фінансовий дохід	1 320,4	24,9	1 345,4	860,4	25,3	885,7	522,4	14,9	537,3
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	625,0	0,0	625,0	623,4	0,0	623,4	307,4	0,0	307,4
Фінансовий баланс	695,4	24,9	720,4	237,0	25,3	262,3	215,0	14,9	229,9
Поточний баланс	16 154,4	7 655,7	23 810,2	4 408,4	3 014,4	7 422,7	-29 317,2	2 536,1	-26 781,1
Капітальні надходження	0,0	22 054,3	22 054,3	80,4	13 385,6	13 466,0	17,9	4 887,1	4 905,1
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	0,0	4 556,2	4 556,2	0,0	4 328,9	4 328,9	0,0	0,0	0,0
Капітальні надходження всього	0,0	26 610,5	26 610,5	80,4	17 714,5	17 794,9	17,9	4 887,1	4 905,1
Капітальні видатки	6 809,5	22 865,7	29 675,3	2 726,9	8 501,5	11 228,4	622,7	2 235,5	2 858,2
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	5 975,0	8 800,1	14 775,0	5 745,1	7 905,1	13 650,2	1 658,5	164,5	1 823,0
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	4 556,2	0,0	4 556,2	4 328,9	0,0	4 328,9	0,0	0,0	0,0
Капітальні видатки всього	17 340,7	31 665,8	49 006,5	12 800,8	16 406,6	29 207,4	2 281,2	2 400,0	4 681,2
Капітальний баланс	-17 340,7	-5 055,3	-22 396,0	-12 720,4	1 307,9	-11 412,5	-2 263,3	2 487,1	223,8
Баланс після капітальних видатків	-1 186,2	2 600,4	1 414,2	-8 312,1	4 322,3	-3 989,8	-31 580,6	5 023,3	-26 557,3
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	1 888,3	-61,4	1 826,9	1 470,1	-27,1	1 443,1	757,4	-38,5	718,8
Профіцит/дефіцит	-3 074,6	2 661,9	-412,7	-9 782,2	4 349,4	-5 432,8	-32 337,9	5 061,8	-27 276,1
Фінансування	3 074,6	-2 661,9	412,7	9 782,2	-4 349,4	5 432,8	32 337,9	-5 061,8	27 276,1
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

У I півріччі 2010 року операційний баланс бюджету міста, на відміну від аналогічного періоду 2009 року, мав від'ємне значення 27,0 млн. грн. і підтримувався негативним сальдо операційного балансу загального фонду бюджету міста, що було зумовлене випередженням темпу зростання операційних видатків за загальним фондом (122,6%, порівняно з I півріччям 2009 року) над темпом зростання операційних доходів за відповідним фондом (112,9%, порівняно з I півріччям 2009 року). Це свідчить про тимчасову неспроможність за рахунок поточних доходів забезпечувати фінансування поточних видатків бюджету (заробітна плата та нарахування на неї, оплата медикаментів, продуктів харчування, комунальних послуг бюджетних установ, тощо).

Негативне сальдо операційного балансу загального фонду бюджету міста стало наслідком низької динаміки соціально-економічного розвитку м. Черкас протягом I півріччя 2010 року, яка проявилась у повільних темпах надходження до бюджету міста головного джерела наповнення загального фонду – податку з доходів фізичних осіб (104,7% до показника I півріччя 2009 року), скорочення обсягів надходжень, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, плати за торговий патент у 5,5 разів, податку на прибуток підприємств комунальної власності на 44,6%, плати за оренду цілісних майнових комплексів на 19,0% адміністративних штрафів на 23,5%, державного мита на 11,2%, місцевих податків і зборів – на 1,2% та неподаткових надходжень – на 18,1%. Крім того в аналізованому періоді низькими темпами надходили трансферти з Державного до міського бюджету (43,2% від запланованих на 2010 рік обсягів надходжень до загального фонду міського бюджету).

Складовою частиною офіційних трансфертів до бюджету м. Черкас протягом зазначеного періоду була дотація вирівнювання з Державного бюджету, оскільки за розрахунками Міністерства фінансів України прогнозний обсяг доходів бюджету міста, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, був недостатнім для фінансування відповідних витрат. При цьому якщо у I півріччі 2009 року співвідношення дотації вирівнювання до фактично виконаного обсягу доходної частини загального фонду бюджету міста без урахування трансфертів складало 2,8%, то у I півріччі 2010 року – 12,8%.

Через невідповідність строків фінансування поточних видатків та надходження відповідних доходів загального фонду бюджету міста у I півріччі 2010 року, як і протягом попередніх років, виконання бюджету міста супроводжувалося тимчасовими касовими розривами, які покривалися за рахунок короткотермінових позичок з єдиного казначейського рахунку. Протягом останніх 5 років їх обсяг не мав сталої динаміки, а за результатами I півріччя 2010 року загальна сума короткотермінових позичок, що залучалися з єдиного казначейського рахунку, складає 65 401,6 тис. грн., що на 13,8% менше ніж у січні–червні 2010 року.

Крім того, у зв'язку з очікуваним невиконанням розрахованого Міністерством фінансів України на 2010 рік обсягу закріплених доходів загального фонду бюджету, у II півріччі 2010 року бюджетом м. Черкаси було залучено середньострокову безвідсоткову позичку з єдиного казначейського рахунку обсягом 30,1 млн. грн.

Слід відмітити, що за бюджетом міста рахується також заборгованість за залученою у 2009 році середньостроковою безвідсотковою позички з єдиного казначейського рахунку обсягом 23 013,3 тис. грн. За інформацією Черкаської міської ради погашення позички, залученої у 2009 році у 2010 році не очікується..

Протягом 2006-2009 рр. та I півріччя 2010 року з метою розширення джерел фінансування загального фонду, Черкаська міська рада проводила активні операції з тимчасово-вільними бюджетними коштами, що мало наслідком щорічне надходження до бюджету міста відсоткових платежів банків. Протягом січня–червня 2010 року до бюджету міста надійшло 522,1 тис. грн. відсоткових платежів банків за користування тимчасово-вільними бюджетними коштами. Це, дозволило у I півріччі 2010 року досягти позитивного значення фінансового балансу, незважаючи на існуючі витрати, пов'язані з виплатами відсоткових платежів за випусками облігацій внутрішньої місцевої позики м. Черкас.

Сальдо капітального балансу бюджету міста Черкас у I півріччі 2010 року на відміну від попереднього року було позитивним і склало 223,8 тис. грн. Позитивний капітальний баланс підтримувався позитивним сальдо капітального балансу спеціального фонду та був утворений через зростання обсягів надходжень до бюджету розвитку міської рада та у зв'язку з затримкою у прийнятті як державного так і місцевого бюджету, що у свою чергу стримувало реалізацію програм капітального розвитку міської ради.

Загалом бюджет міста Черкас за підсумками січня–червня 2010 року було виконано з дефіцитом у сумі 27,3 млн. грн., який підтримувався дефіцитом загального фонду бюджету міста у сумі 32,3 млн. грн. Спеціальний фонд бюджету міста було виконано з профіцитом майже 5,1 млн. грн.

Дефіцит загального фонду бюджету міста у аналізованому періоді було покрито за рахунок зміни залишків на рахунках місцевих бюджетів та залучення короткострокових позичок з єдиного казначейського рахунку. Це у свою чергу мало наслідком зменшення показників ліквідності загального фонду бюджету міста. За підсумками січня–червня 2010 року ліквідність бюджету знаходиться на низькому рівні за загальним фондом – 0,6% (зменшення, порівняно з I півріччям 2009 роком на 0,1 в. п.) та високим рівнем за спеціальним на фондом – 49,2% (збільшення, порівняно з I півріччям 2009 року на 26,5 в. п.)..

Виконання доходної частини бюджету м. Черкас

Протягом I півріччя 2010 року обсяг доходної частини бюджету міста (без урахування трансфертів), у місті Черкаси зріс, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, на 0,9% та склав 205,3млн. грн. При цьому розрахунковий обсяг доходів бюджету без урахування трансфертів на одного мешканця міста в аналізованому періоді складає 625,8 грн. (86,4% від середнього показника по країні в цілому).

Структурні пропорції формування доходної частини бюджету міста Черкаси у I півріччі 2010 року, як і у попередні бюджетні періоди, були типовими для

більшості місцевих бюджетів України. Найвагомішими джерелами формування доходів бюджету міста були податкові надходження та офіційні трансферти.

До загального фонду бюджету м. Черкас у січні–червні 2010 року надійшло доходів без урахування трансфертів обсягом 180,2 млн. грн. (на 0,2% більше, порівняно з відповідним періодом минулого року). Затверджений на 2010 рік з урахуванням змін план за доходами загального фонду бюджету м. Черкас без урахування трансфертів виконано на 41,4% та за власними доходами – на 41,2%. Слід зазначити, що затверджений на 2010 рік Міністерством фінансів України обсяг закріплених доходів бюджету м. Черкас було виконано на 41,4%. Загалом рівень виконання річного плану за доходами загального фонду бюджету міста за результатами I півріччя 2010 року є прийнятним на фоні загального стану виконання місцевих бюджетів в державі.

Бюджет м. Черкас в аналізованому періоді продовжує зберігати помірний рівень диверсифікації надходжень податку з доходів фізичних осіб у частині найбільших платників податку – зокрема у січні–червні 2010 року на 10 найбільших платників податку з доходів фізичних осіб припадало 32,4% загального обсягу надходжень податку.

Обсяги доходної частини спеціального фонду бюджету м. Черкас у I півріччі 2010 році визначалися динамікою власних надходжень бюджетних установ, доходів бюджету розвитку та трансфертів. Не зважаючи на стагнацію ринку нерухомості у цілому в державі, активні дії міської влади у напрямі відчуження майна комунальної власності забезпечили зростання в аналізованому періоді обсягів надходжень до бюджету розвитку міської ради, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, на 8,9% до 4,9 млн. грн.

Виконання видаткової частини бюджету м. Черкас

За результатами звітного періоду з бюджету міста здійснено видатків (без урахування трансфертів) обсягом 336 222,2 тис. грн., що складає 41,1% від затвердженого з врахуванням змін плану на 2010 рік. Порівняно з I півріччям 2009 року, видаткова частина бюджету міста Черкас (без урахування трансфертів) у січні–червні 2010 році зросла на 17,9% чому зокрема сприяв перегляд мінімальних соціальних стандартів у цілому в державі та ріст вартості окремих комунальних послуг.

Станом на 01.07.2010 року бюджет міста Черкас збільшив обсяг кредиторської заборгованості, порівняно з початком 2010 року, на 6,8% – до 11,1 млн. грн. Заборгованість зростала внаслідок повільних темпів перерахування соціально-спрямованих трансфертів з Державного бюджету України.

Виконання видаткової частини бюджету міста Черкас у січні–червні 2010 року характеризується продовженням зростання питомої ваги поточних видатків в цілому (до 98,4%) та захищених статей зокрема (до 92,1%), що звужує можливості міста щодо розпорядження бюджетними коштами у разі виникнення непередбачуваних ситуацій.

Місто вчасно та у повному обсязі виконує план своїх зобов'язань з обслуговування боргу. Протягом січня–червня 2010 року з бюджету міста було спрямовано 332,4 тис. грн. на обслуговування міського займу 2005 року серії А.

Боргові зобов'язання міста

Станом на 01.07.2010 р. обсяг консолідованого боргу м. Черкас, без урахування кредитної угоди між КПТМ «Черкаситеплокомуненерго» та СБРР, становить 155 902,6 тис. грн. та складається з:

- 43 866,6 тис. грн. – прямі боргові зобов'язання бюджету м. Черкас;
- 4 347,2 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість бюджетних установ, що утримуються за рахунок загального та спеціального фондів бюджету м. Черкас;
- 87 930,2 тис. грн. – залишок за залученими та непогашеними кредитами комунальних підприємств міста²;
- 19 758,6 тис. грн. – прострочена кредиторська заборгованість комунальних підприємств міста.

Прямий борг м. Черкас станом на 01.07.2010 р. дорівнює 28 013,3 тис. грн. Пряме боргове навантаження бюджету міста Черкас³ у 2010 році становить 5,5%, що є низьким показником.

В 2010 році Черкаська міська рада планує здійснити випуск облігацій внутрішньої місцевої позики у розмірі 5,0 млн. грн. Облігації планується випустити з метою реконструкції мережі міських доріг. Випуск планується здійснити терміном обігу до 31.12.2015 р. Відсоткова ставка за запозиченням встановлюватиметься відповідно до кон'юнктури ринку, але не вище 18%. У разі успішного розміщення облігацій пряме боргове навантаження бюджету м. Черкаси у 2010 році складе 12,4% та перебуватиме на помірному рівні.

² З урахуванням кредиту обсягом 10 852,85 тис. дол. США у гривневому еквіваленті за офіційним курсом НБУ станом на 01.07.2010 р.

³ співвідношення обсягу прямого боргу до запланованої доходної частини бюджету міста без урахування трансфертів та коштів, що передаються із загального фонду до спеціального

Висновок

За результатами аналізу кредитний рейтинг міста Черкас підтверджено на рівні uaBBB, прогноз «стабільний».

Голова рейтингового комітету

О. К. Самойлова

В. о. начальника відділу муніципальних рейтингів

П. В. Трощинський

Старший фінансовий аналітик відділу муніципальних рейтингів

О.І. Луценко

Додатки

Бюджет м. Черкаси у форматі бюджетного балансу, тис. грн.

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	I півріччя 2010 року
Податкові надходження	141 440,6	187 016,5	267 647,7	360 131,2	343 355,8	174 820,1
Платежі, штрафи та інші операційні надходження	18 035,3	23 353,3	32 976,3	52 453,7	53 145,7	25 011,5
Отримані трансферти без урахування внутрішніх трансфертів	72 175,5	162 620,2	127 433,7	192 499,6	211 027,5	104 451,6
Операційні надходження всього	231 651,4	372 990,0	428 057,7	605 084,5	607 529,0	304 283,2
Поточні видатки	169 068,7	223 376,2	289 656,0	370 563,6	402 307,0	235 577,9
Субсидії та поточні трансферти	55 930,6	134 230,0	110 344,2	211 431,1	198 061,6	95 716,3
Операційні видатки всього	224 999,3	357 606,2	400 000,2	581 994,7	600 368,6	331 294,2
Операційний баланс	6 652,1	15 383,8	28 057,5	23 089,8	7 160,4	-27 011,0
Фінансовий дохід	0,2	309,1	630,8	1 345,4	885,7	537,3
Виплата доходу за зобов'язаннями, обслуговування боргу	0,0	646,6	625,0	625,0	623,4	307,4
Фінансовий баланс	0,2	-337,5	5,8	720,4	262,3	229,9
Поточний баланс	6 652,3	15 046,3	28 063,2	23 810,2	7 422,7	-26 781,1
Капітальні надходження	4 616,9	8 991,2	16 539,9	22 054,3	13 466,0	4 905,1
Субсидії та трансферти на здійснення капітальних видатків	556,4	1 427,8	5 407,0	4 556,2	4 328,9	0,0
Капітальні надходження всього	5 173,3	10 419,0	21 946,9	26 610,5	17 794,9	4 905,1
Капітальні видатки	6 225,8	12 102,6	18 662,9	29 675,3	11 228,4	2 858,2
Капітальні трансферти без трансфертів до бюджету розвитку	7 704,5	7 508,3	18 306,7	14 775,0	13 650,2	1 823,0
Капітальні трансферти до бюджету розвитку	556,4	1 427,9	5 407,0	4 556,2	4 328,9	0,0
Капітальні видатки всього	14 486,7	21 038,8	42 376,5	49 006,5	29 207,4	4 681,2
Капітальний баланс	-9 313,4	-10 619,8	-20 429,6	-22 396,0	-11 412,5	223,8
Баланс після капітальних видатків	-2 661,1	4 426,5	7 633,6	1 414,2	-3 989,8	-26 557,3
Надання пільгових кредитів громадянам з урахуванням повернення	519,3	1 679,9	1 871,6	1 826,9	1 443,1	718,8
Профіцит/дефіцит	-3 180,4	2 746,6	5 762,0	-412,7	-5 432,8	-27 276,1
БАЛАНС	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради

Фінансування бюджету м. Черкаси, тис. грн.

Показник	2005 рік	2006 рік	2007 рік	2008 рік	2009 рік	I півріччя 2010 року
Профіцит/дефіцит	-3 180,4	2 746,6	5 762,0	-412,7	-5 432,8	-27 276,1
Фінансування	3 180,4	-2 746,6	-5 762,0	412,7	5 432,8	27 276,1
зміна залишків	-1 819,6	-2 746,6	1 621,8	-6 971,2	-17 551,1	11 422,8
залишок на початок року	2 282,7	4 102,3	6 848,9	5 227,0	12 198,2	29 749,4
залишок на кінець року	4 102,3	6 848,9	5 227,0	12 198,2	29 749,4	18 326,6
Зміни обсягів депозитів та цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю	0,0	0,0	-7 383,9	7 383,9	0,0	0,0
Повернення коштів з депозитів або пред'явлення цінних паперів	0,0	7 159,2	30 681,9	121 875,1	15 873,7	12 468,3
Розміщення коштів на депозитах або придбання цінних паперів	0,0	7 159,2	38 065,8	114 491,3	15 873,7	12 468,3
Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку	0,0	0,0	0,0	0,0	23 013,3	15 853,3
Одержано	81 303,0	69 200,1	43 182,3	54 477,7	156 741,6	65 401,6
Повернено	81 303,0	69 200,1	43 182,3	54 477,7	133 728,3	49 548,3
Фінансування за рахунок інших банків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Одержано позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Повернено позик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Фінансування за борговими операціями	5 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Запозичення	5 000,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Погашення	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші розрахунки	0,0	0,0	0,0	0,0	-29,3	0,0

Джерело: Фінансове управління Черкаської міської ради